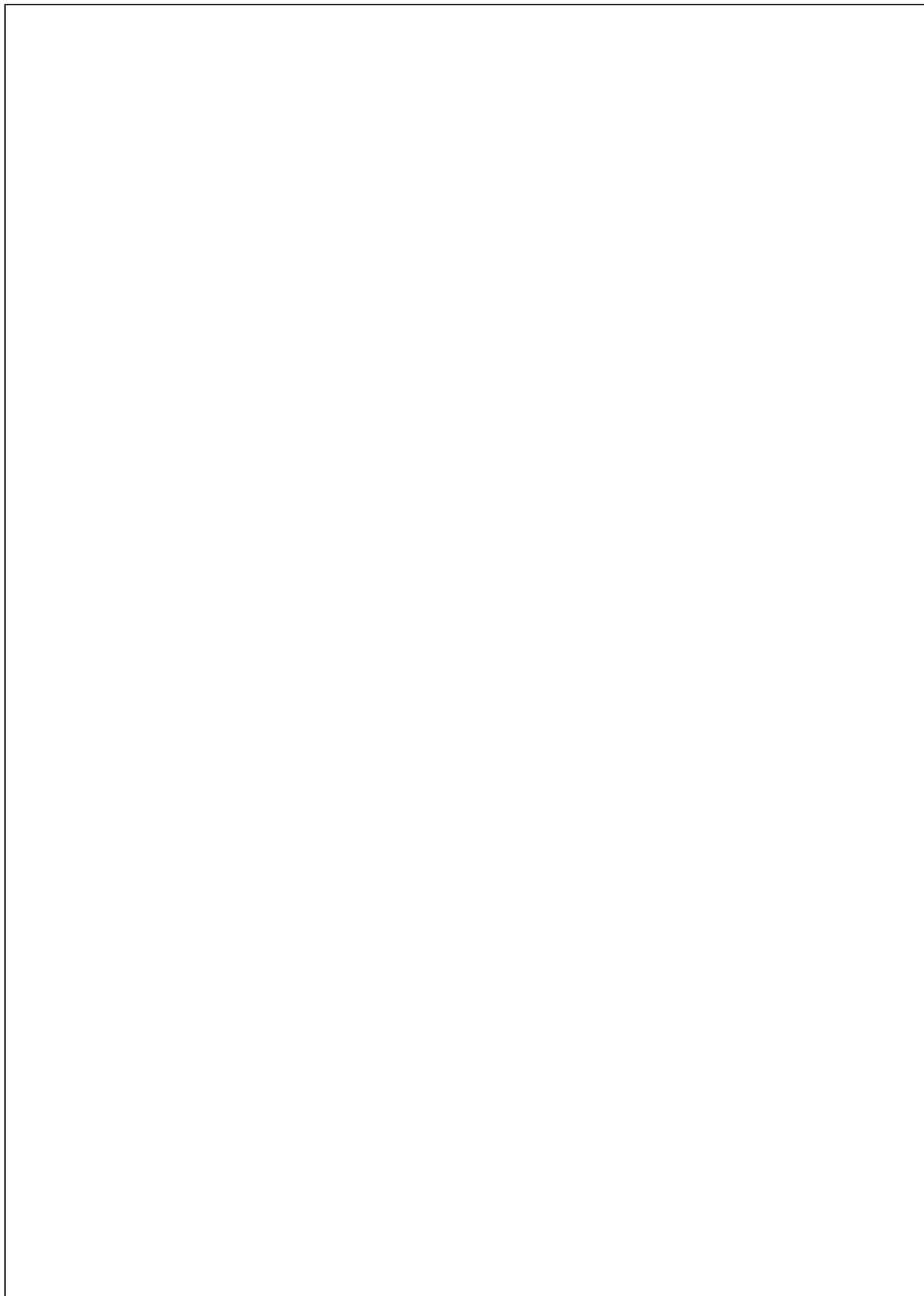

Instytut Pamięci Narodowej - Białystok

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/aktualnosci/244543,85-rocznica-spalenia-Wielkiej-Synagogi-w-Bialymstoku-26-czerwca-2026.html>
27.06.2026, 08:57

[Nastę
ny](#)

[Powrót](#)

85. rocznica spalenia Wielkiej Synagogi w Białymstoku - 26 czerwca 2026

85 lat temu 27 czerwca 1941 r. wojska niemieckie wkroczyły do Białegostoku. Niemcy dopuścili się wówczas pogromu ludności żydowskiej, grabieży, rozstrzeliwań. Punktem kulminacyjnym tych wydarzeń było zapędzenie do Wielkiej Synagogi w Białymstoku około 800 Żydów i podpalenie budynku. Tego dnia w życie straciło około 2000 Żydów - mieszkańców Białegostoku.

26.06.2026

Dzisiejsze uroczystości upamiętniające ofiary tych tragicznych wydarzeń odbyły się pod Pomnikiem-Kopułą Wielkiej Synagogi przy ul. Suraskiej. Wzięli w nich udział mieszkańcy Białegostoku, przedstawiciele władz samorządowych, organizacji i środowisk żydowskich oraz zaproszeni goście. Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku reprezentowali dyrektor Oddziału dr hab. Krzysztof Sychowicz oraz pracownik Oddziałowego Biura Badań Historycznych Paweł Kornacki.

27 czerwca 1941 r. dowodzony przez mjr. Ernsta Weisa niemiecki 309. batalion policji dokonał pacyfikacji dzielnicy żydowskiej. Uzbrojeni w pistolety automatyczne i granaty ręczne Niemcy, rozpoczęli poszukiwania Żydów w płataninie uliczek sąsiadujących z Wielką Synagogą. Wokół Siennego Rynku, w dzielnicy Chanajki, rozgrywały się tragiczne sceny. Z domów okalających rynek wyprowadzano Żydów, ustawiano pod murem i rozstrzeliwano. Niemcy wrzucali też granaty do okolicznych domów, więc wkrótce w ogniu stanęła cała dzielnica wokół synagogi (tzw. Schulhof).

W pierwszym dniu okupacji Białegostoku Niemcy zamordowali ok. 2 tys. Żydów.

Tego samego dnia, 27 czerwca 1941 r., dowódca wojsk niemieckich wezwał naczelnego rabina Białegostoku dr. Gedaliego Rozemana i nakazał mu utworzenie rady złożonej z dwunastu Żydów. W ten sposób powstał Judenrat, czyli organ administracyjny społeczności żydowskiej całkowicie podległy okupantowi. Kolejne zbrodnie na ludności żydowskiej Niemcy popełnili już tydzień po pacyfikacji Schulhofu - 3 lipca 1941 r. w lesie na pobliskich Pietraszach, dokonali mordu na przedstawicielach inteligencji żydowskiej przedwojennego Białegostoku. Życie straciło ok. 300 mężczyzn. Do kolejnej odsłony niemieckiego terroru doszło dziewięć dni później, ponownie na Pietraszach. Tym razem rozstrzelano ok. 2-5 tys. osób.

Na początku lipca 1941 r. władze niemieckie zarządziły, że wszyscy Żydzi powyżej 10. roku życia mają obowiązek nosić żółtą gwiazdę przyszytą z przodu na lewej piersi i na plecach.

Rozporządzenie o utworzeniu getta zostało wydane 26 lipca 1941 r. Żydzi mieli 5 dni na przeniesienie do wyznaczonego obszaru między ulicami: Lipową, Przejazd, Poleską i Sienkiewicza. Bramy getta zamknęły się 1 sierpnia 1941 r. Uwięziono w nim ok. 50-60 tys. Żydów z miasta i okolicznych miejscowości.

Codziennosc okupacyjnej rzeczywistości stanowiły masowe egzekucje, pojedyncze zabójstwa,

aresztowania. Ów terror miał na celu zastraszenie miejscowego społeczeństwa, zmuszenie go do bezwzględnego posłuszeństwa, zapobieżenie tworzeniu się ruchu oporu i wszelkich form walki z okupantem.

[Poprzedni Strona](#)

Białystok

Białystok

II wojna światowa

Uroczystości